

Miljøverndepartementet
v/ Statsråd Erik Solheim
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 200802064

Oslo, 20. mai 2010

Klimakur 2020

Vi viser til brev av 19.2.2010 med invitasjon til å komme med synspunkter på rapporten Klimakur 2020, som ble publisert 17.2.2010.

I etterkant av publisering av hovedrapporten har også flere sektoranalyser blitt publisert, bl.a. Sektorrapporten av 26.3.2010: *Tiltak og virkemidler for redusert utslipp av klimagasser fra norske bygninger.*

Vi takker for muligheten for å gi innspill. Vår tilbakemelding vil være avgrenset til noen overordnede betraktninger samt noen, etter vår oppfatning, viktige forhold knyttet til energiforsyning og energibruk i bygningssektoren.

Overordnet

Vi mener Klimakur 2020 har levert et samlet godt og bredt fakta- og kunnskapsgrunnlag. Vi vil gi honnør til fagetatene som har gjennomført arbeidet. Med Klimakur 2020 har politikerne, myndighetene og alle oss andre endelig fått et fakta- og kunnskapsgrunnlag som kan legge til rette for en mest mulig målrettet, koordinert og rasjonell tilnærming til de løsningene landet trenger for å redusere klimagassutslippene iht våre nasjonale og internasjonale forpliktelser.

Klimautfordringene er så omfattende, at vi må ha et betydelig fokus på hva ulike tiltak faktisk vil koste, slik at samfunnet får mest mulig klima igjen for pengene. Her representerer Klimakur et viktig kunnskapsgrunnlag slik at ulike alternativer kan vurderes opp mot hverandre, både innad i - og mellom sektorer.

Vi håper at Klimakur 2020 i årene fremover blir brukt når politikerne og myndighetene, sentralt og lokalt, skal utforme rammebetingelser, både av regulatorisk og økonomisk karakter.

Samtidig vil vi påpeke at et faktagrunnlag som Klimakur til dels er ferskvare. Det betyr at når ny kunnskap opparbeides, eller rammebetingelser endres, eksempelvis når det skjer endringer i EUs energi- og klimaplattform, eller når innovasjon gir fremskritt på teknologifronten, så må faktagrunnlaget oppdateres. Det er en krevende jobb, men det er nyttig og dessuten sannsynligvis svært lønnsomt for samfunnet som helhet, om et direktorat (eksempelvis Klif) fikk et løpende ansvar for å videreutvikle og holde faktagrunnlaget à jour.

Regjeringen har varslet at den vil legge frem en vurdering av klimapolitikken og behovet for endrede virkemidler for Stortinget som en Stortingsmelding høsten 2011. Vi mener at Klimakur 2020 er et godt grunnlag for en slik vurdering.

Energieffektivisering

Klimakur 2020 trekker frem energieffektivisering og energiledelse som viktige tiltak, noe Norsk Teknologi er svært tilfreds med. Klimakur presiserer på samme måte som oss, at redusert energibehov ved energieffektivisering og energiledelse er kostnadseffektive tiltak som også styrker forsyningssikkerheten og sikrer generell optimal ressursforvaltning.

Det påpekes at for energieffektiviseringstiltak kan gevinsten for den enkelte aktør være svært liten (neglisjerbar) mens samfunnets totale gevinst er stor. Det er derfor særdeles viktig at det på dette område tas i bruk hensiktsmessige virkemidler.

Verden står i dag overfor store utfordringer knyttet til å redusere klimagassutslipp samtidig som global etterspørsel etter energi er i stadig vekst. En stor del av løsningen på de globale utfordringene ligger i å utnytte potensialet innen energieffektivisering. Det internasjonale energibyrået (IEA) har beregnet at energieffektivisering av sluttforbruket kan utløse 52 prosent av det tekniske potensialet for reduserte klimagassutslipp.

Norsk klimapolitikk er først og fremst relatert til de utslippsreduksjonene vi har forpliktet oss til gjennom Kyoto-protokollen, tilpasningen til en rekke EU-direktiver og utslippsmålene som politikerne har nedtegnet i klimaforliket. Mer effektiv bruk av fossile brensler vil gi et direkte utslag på Norges nasjonale CO₂-regnskap. Redusert forbruk av elektrisitet vil bidra til å dempe presset på CO₂-kvotemarkedet slik at mer ambisiøse klimamålsetninger kan utformes og oppnås i et internasjonalt perspektiv.

Energieffektivisering er det sentrale tiltaket som må prioriteres for å imøtekomme disse utfordringene. I Norge finnes det et stort teknisk og økonomisk potensial for energieffektivisering, men det mangler foreløpig egnede virkemidler som er i stand til å hente ut dette potensialet.

Det politiske fokuset på energieffektivisering i Norge har vært begrenset, særlig hvis vi sammenligner med satsingen innen energiproduksjon og -omlegging. Dette kan ha en sammenheng med at Norge har en enestående tilgang på energi i form av vann- og vindressurser, olje, gass og bioenergi. Sammenlignet med andre land har vi relativt små utfordringer knyttet til å dekke vårt fremtidige energiforbruk. Med jevne mellomrom har det imidlertid oppstått situasjoner med en anstrengt kraftbalanse, senest høsten 2006 og vinteren 2010. I tillegg til de positive konsekvensene for klimaet vil energieffektivisering være et viktig bidrag til å opprettholde kraftbalansen og forsyningssikkerheten.

Klimakur 2020 har vurdert fem hovedtiltak for energieffektivisering i byggsektoren, energioppfølging (EOS), isolering og tetting, teknisk utstyr (BTT – beste tilgjengelige teknologi), energistyring og lavenergiløsninger. BTT og energistyring vurderes å ha høyere kostnader (kr/kWh spart) enn de andre tiltakene. Norsk Teknologi stiller spørsmål ved de tall som fremkommer, og vil ha videre dialog med NVE og gi innspill til Byggstudien i denne forbindelse.

Elektrifisering av samfunnet - viktig del av klimaløsningen

Klimakur 2020 trekker frem elektrifisering av samfunnet som viktig for løsning av klimautfordringen. Både Norges særstilling med nærmest utelukkende fornybar kraftproduksjon, og utslippshandel som ansvarliggjør alle kraftprodusenter i Norge og Europa for utslipp ved at de må bære CO2-kostnaden, sikrer at elektrisiteten blir bærebjelken i det fremtidige energisystemet. Norsk Teknologi er overbevist om at dette er riktig tilnærming. Rasjonell bruk av elektrisiteten er i vesentlig grad løsningen på klimautfordringene, ikke problemet.

Klimakur presiserer at redusert bruk av elektrisitet ikke gir direkte reduserte klimagassutslipp, Dette er et resonnement Norsk Teknologi fullt slutter seg til. Klimamessige gevinster fra redusert elektrisitetsbruk vil først gjøre seg gjeldene når tiltak kan forsvares innenfor de økonomiske rammene i kvotehandelsystemet.

Det videre arbeid

Vi ber Regjeringen gjennom det videre arbeidet med Stortingsmeldingen følge anbefalingene fra sine eksperter i etatsgruppen og utforme målrettede virkemidler. Særlig ber vi om at det utvikles virkemidler for:

- Utfasing av olje og gass i oppvarming hos sluttbrukere
- Utfasing av olje og gass i spisslast i fjernvarmeanlegg
- Utbygging av infrastruktur som kan forsere elektrifisering av personbilparken
- Tiltak for energieffektivisering i form av:
  - Energiledelse og energioppfølging (EOS)
  - Teknisk utstyr (BTT)
  - Energistyring
  - Lavenergiløsninger

Sektorrapporten som er utarbeidet av NVE synliggjør kostnader knyttet til ulike energieffektiviseringstiltak. Rapporten viser imidlertid at det er heftet stor usikkerhet knyttet til kostnadsestimatene. Vi mener derfor at økonomiske virkemidler bør utelukkende basere seg på energibesparelser, og ellers inneha en teknologinøytral utforming. På den måten sikrer man kostnadseffektivitet i virkemiddelapparatet.

Klimakur – allerede glemt eller fortrent?

Klimakur 2020 er en fersk rapport, med bare ca 3 måneder siden publiseringen. Rapporten burde dermed fortsatt være aktuell. Samtidig har det vært tid nok for myndighetene til å ta i bruk grunnlaget fra ekspertene i fagetatene i sine beslutningsprosesser.

Derfor er vi nå svært skuffet over hvordan enkelte departementer ignorerer kunnskapsgrunnlaget som er gjort tilgjengelig med Klimakur 2020.

Vi har et ferskt eksempel:

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) publiserte 14.5.2010 nye krav til energiforsyning i bygg (TEK § 14-7). Fra høringsnotatet som forskriftsendringen bygger på, og for øvrig nyhetspublisering av forskriften, leser vi at i "klimaets tjeneste" må bruk av elektrisitet til oppvarming begrenses. KRDs nye forskriftsbestemmelse sier bl.a. at alle bygninger over 500 m² skal prosjekteres og utføres slik at minimum 60 % av netto varmebehov kan dekkes med annen energiforsyning enn direktevirkende elektrisitet hos sluttbruker.

KRDs mål er omlegging til miljøriktige energibærere, hvor elektrisitet, uavhengig av energiopprinnelse ikke tilfredsstillende miljøkriteriet. En annen energibærer, varmt vann i form av fjernvarme, er derimot miljøriktig, også uavhengig av energiopprinnelse. Det faktum at produksjon av begge disse energibærerne omfattes av EUs ETS, og således å regne som CO₂-frie energibærere, er ignorert.

Elektrisitet er regulatorisk plassert i kategori sammen med fossile brenslere. Sammen med olje og gass, representerer elektrisiteten, i følge KRD, en klimatrussel. Norsk Teknologi har store problemer med å følge logikken i dette.

For yrkesbygg over 500 m² medfører forskriftsendringen at omleggingen skal gjennomføres uansett pris for sluttbruker. Tidligere muligheter for at utbyggere og sluttbrukere kan regne på alternative løsninger, og dermed velge billigste løsning, er fjernet i den nye forskriften. Nå skal alle, uansett kostnad, legge om og ikke bruke direktevirkende elektrisitet til oppvarming.

Når vi da, bl.a. med Klimakur 2020 som grunnlag, vet at dette er et tiltak som ikke har klimagvinst, samtidig som det blir tydelig markedsført som et klimatiltak, så er dette rett og slett uforståelig. Her kan KRD umulig ha lagt klimamessig eller energifaglige kriterier til grunn.

I tillegg til at bestemmelsen vil være klart konkurransevridende, og stenge salg og installasjon av elvarmeprodukter ute av markedet, vil forskriftsbestemmelsen også hemme overgangen til det samfunnet trenger aller mest i fremtiden; nemlig energieffektive og bærekraftige bygg.

Ifølge Holte Byggsafe Kalkulasjonsnøkkelen, som for øvrig er benyttet i NVEs sektoranalyse, koster installasjoner for distribusjon av varmt vann for romoppvarming 3-5 ganger så mye som å bruke den billigste CO₂-frie løsningen. Når sluttbrukeren må betale betydelig mer for varmeløsning i bygget, båndlegges ressurser som kunne bli benyttet til å gjøre andre gode energitiltak enda bedre - eksempelvis energieffektiv klimaskjerm, energieffektive installasjoner og måle- og styringssystemer. Merkostnaden for den tvungne omlegging av den interne energiforsyning, kan i de fleste tilfeller finansiere at bygg blir utstyrt med bedre lavenergibelysning, bedre varmegjenvinning av ventilasjonsluft enn minstekrav, og generelt installasjoner for måling og styring av energiforbruket etter brukernes behov. Dette er nå gode tiltak som dessverre vil bli gjennomført i redusert grad, siden utbygger kun kan bruke pengene en gang.

Innledningsvis skriver vi at faktagrunnlaget må ajourføres etter hvert som rammebetingelser endres. I byggstudien har NVE med flere regnet på tiltakskostnader og lønnsomhet for ulike energieffektiviseringstiltak i bygg. Sentralt i regnestykket er forventet fremtidig pris på energibærer.

Oppvarming utgjør om lag 30 % av sluttbrukermarkedet for norske kraftprodusenter. Om lag halvparten av dette forbruket blir påvirket av de nye kravene i TEK, og etter som årene går vil elektrisitet brukt til oppvarming i dette markedssegmentet fases ut. NVE har i sin rapport lagt til grunn en prisutvikling for energibærere som nå bør oppdateres. Vi håper NVE vil gjøre nye beregninger på hva denne båndleggingen av et marked som i dag dekkes med elektrisitet vil si for fremtidens energipriser, både elektrisitet og alternativene til elektrisitet.

Avslutning

Vi er, som det fremgår av våre synspunkter, gjennomgående og i hovedsak fornøyd med at Klimakur 2020 gir et realistisk fakta- og kunnskapsgrunnlag, og som vi håper blir grundig brukt når politikerne og myndighetene utformer rammebetingelser og virkemidler for å møte klimautfordringene. Det gjelder både arbeid med kommende Stortingsmelding og i øvrig virkemiddelutforming. Videre håper vi at Regjeringen og MD vil avsette ressurser slik at et kompetent fagorgan kan løpende ajourføre og videreutvikle Klimakur som en bred nasjonal fakta- og kunnskapsbank innen klimatiltak og -kostnader.

Vi finner det imidlertid betimelig, som det fremkommer i det ovenstående, å stille et stort spørsmål ved hvordan enkelte fagdepartementer, allerede kort tid etter publiseringen av Klimakur 2020, velger å se bort fra det grundige kunnskapsgrunnlaget som nå er gjort tilgjengelig.

Vi vil på denne bakgrunn anmode om et møte med miljøvernminister Erik Solheim, for å drøfte denne problemstillingen. Vi håper på snarlig respons på denne forespørsel.

Med vennlig hilsen

Norsk Teknologi

Tore Strandskog
Direktør næringspolitikk